

Milena Mileva Blažić

Slovensko-kitajski slikaniški svet Huiqin Wang

Slovensko-kitajska akademska slikarka Huiqin Wang (roj. 1955 v Nantonu na Kitajskem) je diplomirala na Akademiji likovnih umetnosti v Nandžingu, specializacijo pa je opravila na ljubljanski Akademiji za likovno umetnost. V Ljubljani živi in dela od leta 1983. Slikarka je univerzitetna učiteljica in poučuje kitajsko slikarstvo in kaligrafijo na Oddelku za azijske in afriške študije ljubljanske Filozofske fakultete in na Oddelku za likovno pedagogiko Pedagoške fakultete.

Huiqin Wang je zanimiva avtorica/ilustratorica, ki je med bralci znana po treh dvojezičnih avtorskih slikanicah, *Ferdinand Avguštín Hallerstein: Slovenec v Prepovedanem mestu* (2014), *Giuseppe Castiglione: slikar v Prepovedanem mestu* (2015) in *Jaz, Marco Polo* (2018). Za vse tri slikanice je sama tudi napisala besedilo, pri najnovejši slikanici, *Mala Alma na veliki poti*, pa je besedilo prispeval Milan Dekleva. Huiqin Wang je svoja slikaniška dela predstavljala tudi multimedijsko in v širšem kontekstu, na različnih razstavah.

Vse omenjene slikanice opisujejo življenja zgodovinsko pomembnih oseb in imajo izjemno leposlovno in znanstveno vrednost. So večnaslovniške, večjezične (angleščina, kitajščina, slovenščina), večkulturne in večžanrske (hkrati leposlovne in poučne). Verbalno in vizualno besedilo se dopolnjujeta na višji ravni, poleg prepletanja besedila in ilustracij se v obeh oblikah komunikacije ves čas spretno prepletata tudi dve kulturi,

evropska in kitajska. Avtorske slikanice Huiqin Wang utelešajo enega od ciljev Evropskega partnerskega projekta, ki je povezoval obe kulturi, evropsko in kitajsko, na najvišjem znanstveno-raziskovalnem in umetniškem nivoju. Avtorica ves čas piše otrokocentrično, zaveda se, da eksplisitni bralec morda ne bo razumel vseh pomenov (npr. simbolnega pomena puščave Takla Makan v slikanici o Marcu Polu), zato uporablja večžanrski princip – prvoosebni pripovedi osrednjega literarnega lika doda sprotne opombe (v omenjenem primeru doda razlago imena: “Ime puščave Takla Makan v ujurščini pomeni ‘lahko vstopiš, a ne prideš ven’.”).

Najnovejša slikanica, pri kateri je umetnica sodelovala z Milanom Deklevo, *Mala Alma na veliki poti*, je posvečena slovenski pisateljici in popotnici Almi Karlin. V zadnjih letih sta njeno življenje in delo predmet številnih raziskovanj, od antropoloških, biografskih in potopisnih, najpomembnejše pa je prevajanje njenih besedil v slovenščino. Alma Karlin je ena tistih avtoric, katere življenju se posvečamo več kot njenemu delu, kar je protislovno (podobno se je v (mladinski) literarni vedi zgodilo Lewisu Carrollu, Oscarju Wildu, Antoinu de Saint-Exupéryju ...). Pričakovati je, da bosta slovenska in mednarodna javnost postopoma odkrivali njena besedila. Njena večnaslovniška pravljica *Najmlajša vnukinja častitljivega I Čaa*, o kateri je avtorica pričujoče recenzije napisala tudi znanstveni članek, v katerem jo je primerjala z motivom Antigone, Ivane Orleanske, Rožmanove Lenčice, Alenčice, Gregčeve sestrice, Vasilise Vasiljeвне ... do Mulan, je primer najvišje literarne kakovosti. Alma Karlin je v pravljici izvirno in večnaslovniško predstavila motiv junaških deklc v večkulturnem okolju.

Slikanica, posvečena tej veliki osebnosti, že v naslovu omeni malo Almo in veliko pot, torej že v naslovu je izražena binarnost malo – veliko. Slikarka se intertekstualno navezuje na druge slovenske slikanice, z vizualno govorico se na primer navezuje na Celjski grad (v ozadju risbe) in na Barbaro Celjsko.

Besedilo Milana Dekleve opisuje Almino notranje potovanje, odhod iz Celja, potovanja in vrnitev v Celje. Omenimo, da sta Milana Deklevo življenje in ustvarjanje pisateljice in popotnice že leta 2016 navdihnili k pisanju kratkega romana *Telo iz črk: roman o Almi*, ki je bil nominiran za kresnika.

V verbalnem delu slikanice je Alma predstavljena prvoosebno; Dekleva opiše Almin študij osmih jezikov in poklic učiteljice ter njenega kitajskega zaročenca. Omenja tradicionalne simbole, poudarjen je njen zasebni svet (odnos do očeta/matere, zaročenca, otrok ...), v ospredju je junakinjino notranje življenje, notranje potovanje na “krilih zmaja”. Almi so pripisane tudi blodnje, izčrpanost in globoka žalost, spričo katere je spoznala, da

se mora vrniti domov. Almin uspeh in domnevno pobudo za to, da bi ji podelili Nobelovo nagrado, zgolj omeni, a ne navede pomembnih podrobnosti. V svojih avtorskih slikanicah je Huiqin Wang ob takšnih nejasnih mestih dodala tipografsko opombo in pojasnilo, kar tudi v tej slikanici ne bi škodovalo, čeprav je koncept dvoavtorski. Pogrešamo denimo opombo o druženju Alme Karlin in Selme Lagerloff (Nobelove nagrajenke) in pojasnilo, da je prav v Selminih pismih zapisano, da bi si Alma za svoj roman *Svetlikanje v mraku* (1933) zaslužila Nobelovo nagrado. V romanu beremo: "Slava pa je minljiva, le v zbranosti in tišini lahko najdemo svetlobo svoje duše in z njo ogrejemo srca. Neumorno pišem knjige, v katerih se rojevata nov svet in novo življenje."

Za razumevanje soavtorske slikanice o *Mali Almi na veliki poti* je treba slikanico postaviti v kontekst treh prejšnjih avtorskih slikanic Huiqin Wang o Hallersteinu, Castiglioneju in Marcu Polu. Vse tri prikazujejo pomembne Evropejce, ki so kulturno in/ali znanstveno sodelovali s Kitajsko, približa pa nam tudi njihovo zasebno plat. Viden je večkulturni model sprejemanja dveh kultur, izhodiščne, slovenske/italijanske, in ciljne, kitajske, ter sprejemanje, prilagajanje (pri Castiglioneju je tako očitno sprejemanje prvin kitajskega slikarstva v njegovo in obratno, sprejemanje elementov italijanskega slikarstva v kitajsko kulturo). Pri vseh treh je poudarjeno univerzalno in individualno potovanje, temporalnost (vsi so na Kitajskem bivali dolgo vrsto let, Hallerstein 35, Castiglione 51 in Marco Polo 24 let) in spacialnost (Evropa; Mengeš, Ljubljana, Gradec, Dunaj, Trst, Benetke, Milano, Portugalska ...). Zagotovo so vsi trije potniki doživljali tudi "ne-rožnate čase", zgodovinski kontekst je prisoten, vendar je Huiqin Wang poudarila individualizirano univerzalnost – junak kot popotnik, dogajanje kot potovanje, mešanje kultur in jezikov, medtem ko je Milan Dekleva naštel Almino poznavanje jezikov, poudaril njen notranji zemljevid, notranjo spacialnost in temporalnost, notranjo pokrajino, novo duhovnost, ki se oddaljuje od koncepta avtorskih slikanic Huiqin Wang ali mu vsaj ni blizu. Žal je Alma prikazana kot majhna, poudarjene so majhne stvari, ki bi jih bilo treba magnificirati, dodati kakšno misel z velike poti, ki je njeno potovanje na Kitajsko prikazala kot kolaps in njeno vrnitev v Celje kot resignacijo. Manjka velikopoteznost, prikaz velike Alme na poti, saj je tudi ona prepotovala kontinente. Zanimivo, da ni citatov iz njenih literarnih del, pravljič, pesmi, napovedi njenih drugih poti. Dekleva jih zgolj omeni na zadnji strani, vendar je to linearna omemba, ki jo zaključuje "z novim svetom, novim življenjem".

Pri analizi vseh štirih slikanic Huiqin Wang (in vsake posebej) si lahko pomagamo s hermenevtično analizo in si tako ustvarimo vtis o širšem kontekstu slovensko-kitajske slikarke. Tipološko in na osnovi teorije Marie Nikolajeve (*Verbalno in vizualno*, 2003) sta v prvih treh avtorskih slikanicah Huiqin Wang verbalno in vizualno besedilo simetrična, predvsem pa pripovedujeta isto individualizirano univerzalno zgodbo; razmerje na določenih mestih preide v komplementarnost. Interakcija je tudi stopnjevana, ker slike podčrtujejo in presegajo pomen besed in obratno, besede podčrtujejo in presegajo pomen slike. Prizorišče v vseh štirih slikanicah je ponazorjeno z zemljevidi: dvostranski zemljevidi slikovito prikazujejo spacialnost (dežele, kulture, mesta, morja, puščave ...) in temporalnost (čas, leto, nesmrtnost, smrt, večnost ...).

Karakterizacija oseb je, predvsem v treh avtorskih slikanicah H. Wang, sestavljena iz zunanjih opisov na verbalni in vizualni ravni. Posebnost slikanic je, da v ilustracijah nastopajo liki, ki v besedilu niso omenjeni, saj to tudi ni potrebno; glavni junaki (Hallerstein, Castiglione in Marco Polo) so dodatno osvetljeni. V slikanici o Almi so preveč poudarjeni psihološki opisi, medtem ko slikarka v prvih treh slikanicah individualizirane človeške lastnosti le nakaže z besedo in risbo, ki je sredstvo karakterizacije, vendar ohranja spoštljivo distanco in se ukvarja predvsem z njihovimi deli in kulturno dediščino.

Perspektiva v slikanicah je nadvse zanimiva, poteka od leve proti desni in od desne proti levi. Naratološko se sprašujemo, kdo gleda in kdo pripoveduje. Slikanice pogosto fokalizirajo hermenevtično, s splošnega na posamezno oziroma z univerzalnega na individualno. Junakova občutja, kot so osamljenost, žalost, ujetost, slikarka izraža z obrazno mimiko, položajem (npr. Almin embrionalni položaj), barvami in drugimi grafičnimi sredstvi. Slikaniška perspektiva v avtorskih slikanicah je vsezajemajoča in v večji meri ohranja skladnost med verbalno in vizualno perspektivo ter kombinira poglobljeno (angl. *close reading*) in oddaljeno branje (angl. *distant reading*) z zemljevidi – od svilne do jantarne poti.

Temporalnost v slikanicah je velik izziv in avtorica ga je sprejela kot komplementarni izziv verbalnega in vizualnega, kar je poudarjeno tudi z zemljevidi. Gibanje je v slikanici prikazano tudi s puščicami (na zemljevidih, po bojnih prizoriščih). Leva stran dvostranskih ilustracij je prikazana kot dom vseh štirih protagonistov, dva izmed njih (Hallerstein in Castiglione) sta na desni strani ilustracije našla novi dom (pokopana sta na jezuitskem pokopališču v Pekingu). Marco Polo se vrne domov, kjer ga po štiriindvajsetih letih doletijo zaplet z (ne)prepoznavanjem junaka, vojna

in vojno ujetništvo. V četrti slikanici se Alma vrne na "levo" stran slikanice oziroma domov v Celje, kar je verbalno linearno prikazano.

V skladu z Juvanovim pojmovanjem kulturnega spomina in literature (2005) je Huiqin Wang strukturirala kronotop v smislu Mihaila Bahtina kot razporeditev, opomenjanje, vrednostno perspektivizacijo in sintaktično-narativno ureditev dogajanja v predstavljenem slikaniškem modelu sveta, ki določa tudi strukturo žanra. Vse slikanice so skladne z modelom ljudske pravljice (Max Lüthi: *Evropska pravljica, forma in narava*, 2012), ki je predstavljen po Proppovi strukturi: odhod od doma – preizkušnje – (novi) dom.

Slikarki Huiqin Wang – v primeru *Male Alme na veliki poti* v sodelovanju z Milanom Deklevo – je uspelo s povezovanjem in preoblikovanjem stvarnega gradiva v slikaniško obliko ustvariti slikanice, ki so večnaslovniška in večžanrska sinteza verbalnega in vizualnega na višji ravni. Za to je bilo potrebnega veliko raziskovanja, saj gre za štiri pomembne ustvarjalce (znanstvenika, raziskovalca, slikarja in pisateljico), katerih otroštvo je povezano z domišljijo, npr. prek knjig (Alma, Hallerstein), risanja (Castiglione) in potovanj (Marco Polo). Vse omenjene slikanice so presežek na mednarodni ravni, postavljajo nove smernice (mapiranje, večjezičnost, večkulturnost, večmedijskost) in so odličen primer večnaslovniškosti slikaniške govorice.